

ZAPISNIK

PROJECT TITLE: NEXT DESTINATION BALKANS: AGRITOURISM LANDSCAPES DEVELOPMENT (LANDS)
PROJECT NUMBER: 585833-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP
ACTIVITIES: Trainings for providing services in agrotourism "Principles of managing rural households in agribusiness"
DATE: 1.10.2020.
VENUE: Sarajevo Economic Region Development Agency, SERDA, Sarajevo, BiH

IZVJEŠTAJ O ODRŽANOJ OBUCI

NAZIV OBUKE: Principi upravljanja seoskim domaćinstvima u agrobiznisu

MJESTO I VRIJEME ODRŽAVANJA: Sarajevska regionalna razvojna agencija, SERDA, u Sarajevu, 1.10. 2019 godine

INFORMACIJA O OBUCI: Obuka je održana u okviru ERASMUS+ LANDS projekta

INSTITUCIJE UKLJUČENE U EDUKACIJU: Poljoprivredno-prehrambeni fakultet Univerziteta u Sarajevu i Regionalna razvojna agencija SERDA

UČESNICI: Ukupno je prisutno 9 učesnika Edin Džaferović, Elmedin Karović, Belma Pašić, Edina Livnjak, Nedim Zaklan, Sanjin Čekić, Idriz Alden, Anda Šemić, Amina Šljivo-Bečić

TRENERSKI TIM: Sabahudin Bajramović, Zlatan Saračević, Emir Bećirović

UKRATKO O OBUCI: U sklopu LANDS projekta u ranijem periodu su kreirani kursevi namijenjeni osobama koje se bave agroturizmom ili imaju namjeru da se bave agroturizmom u narednom periodu. Kroz pažljivo sastavljenu listu kurseva, ugrađene su sve važnije teme i oblasti koje su važne za uspješan razvoj ove vrste biznisa. Spektar kurseva je prilično širok, a u najužoj podjeli razvrstani su na kurseve namijenjene za uspješno upravljanje gazdinstvom i grupu kurseva koja obuhvata ponudu na agroturističkom gazdinstvu sa temama i idejama koje bi mogle i trebale u budućnosti privući turiste u ove jedinice. Projektnim planom je zamišljeno da se ova znanja i vještine prenesu što više ljudima u praksi, kako bi nosioci ovih gazdinstava mogli da osnaže ponudu u oblasti agroturizma na području BiH i Srbije, te da poboljša ekonomsko poslovanje agroturističkih gazdinstava. Ova radionica je jedna od brojnih koje su održane u okviru ovoga

projekta, čiji je jedan od ciljeva edukovati 250 agroturističkih radnika. Ova radionica je bila usmjerena na temu „Principi upravljanja seoskim domaćinstvom u agrobiznisu“.

Zapisnik sa jednodnevne radionice

Nakon registracije učesnika skup je otvorio koordinator projekta ispred SERD-e, Zlatan Saračević. Prisutnima je poželio dobrodošlicu i uspješan rad u toku radionice. Istakao je kako je za veći dio prisutnih ovo nastavak ranijih edukacija koje su provođene od strane SERD-e. Istakao je da je prihvatanje i primjena novih znanja u praksi od ključne važnosti, te da je njihov zadatak, kao zadnje karike u implementaciji cjelokupnog projekta veoma značajan. Ukratko je ponovio je šta su neki od polaznika imali priliku naučiti do sada kroz obuke koje je organizovala SERD-a, te na koji način se današnja tema uklapa u čitav koncept.

Nakon toga riječ je preuzeo koordinator LANDS projekta ispred UNSA-e, Sabahudin Bajramović. On je kratko svim polaznicima edukacije objasnio osnovne ciljeve i zadatke LANDS projekta. U projektu su kreirana 32 kursa, koji predstavljaju osnovu za buduću edukaciju nosioca gazdinstava koji se bave agroturizmom ili žele to činiti u budućnosti. Također, kratko je predstavio je agendu i plan rada ta ovaj dan. Na kraju je poželio sretan rad učesnicima, sa nadom da će kroz današnji kurs adekvatno razumjeti, te na kraju i prihvatiti osnovne principe upravljanja seoskim domaćinstvom u agrobiznisu.

Početak zvanične obuke je otvorio Emir Bećirović koji je poželio dobrodošlicu učesnicima, te im dao usmjerenje za prvi današnji zadatak čija je svrha da opusti atmosferu među samim učesnicima. Zadatak je ledolomac pod nazivom „moj stav to sam ja“. Učesnicima je dato 15 minuta da razmisle koja je njihova vizija upravljanja gazdinstvom u agroturizmu i šta pod ovom temom podrazumijevaju. Zatim je uslijedilo iznošenje stavova svih učesnika, njihovim iskustvima, te sličnostima i razlikama koje se pojavljuju prilikom upravljanja nekim drugim privrednim jedinicama. Učesnici su potom iznijeli svoja očekivanja od ove edukacije, te su dogovorena pravila rada.

Sesiju „Uvod u Agroturizam kao privrednu djelatnost“ je vodio Zlatan Saračević. U ovome dijelu polaznicima su date osnovne informacije o tome šta je agroturizam, koje su njegove specifičnosti, i koje se sve aktivnosti mogu smatrati agroturističkim. Napravljena je disjunkcija između ruralnog, seoskog i agroturizma. Objasnjeno je kako sve vrste turizma trebaju biti u sinergiji, da bi se ostvarili povoljni uslovi za razvoj agroturizma. Ovdje se prije svega misli na bogatiju turističku ponudu u blizini agroturističkih domaćinstava, čime se stvaraju preduslovi za veći broj aktivnosti kojim se mogu zadržati i zabaviti gosti. Također, dio teoretskog uvoda je iskorišten za upućivanje polaznika u zakonsku regulativu u agroturizmu. Na kraju ove sesije Zlatan Saračević je prikazao nekoliko primjera dobre prakse agroturizma u BiH i Srbiji. Ovim je završena prijedodnevna sesija, te se otišlo na pauzu za kafu.

Sarajevska regionalna
razvojna agencija

Sarajevo Economic Region
Development Agency

Treći dio obuke vodio je Sabahudin Bajramović. On je učesnicima ukratko predstavio osnovne aspekte upravljanja gazdinstvom. Obrađene su tri osnovne funkcije u menadžmentu: planiranje, implementacija i kontrola. O svakoj od ovih faza su izdvojene najvažnije informacije. Nakon toga su predstavljeni strateško i taktičko upravljanje, sa svojim osnovnim obilježjima i temeljnim razlikama. Ukratko se prošlo kroz teoretski aspekt ove materije, pri čemu su prikazani koraci u strateškom i taktičkom upravljanju. Nakon teoretskog pristupa, za obje vrste upravljanja je dato nekoliko praktičnih primjera. Učesnici su zatim dobili zadatak da na primjeru vlastitog domaćinstva, ili nekog fiktivnog, urade po jedan primjer strateškog i taktičkog upravljanja sa svim elementima koje savremeni pristup u menadžmentu zahtjeva. Kroz visok stepen interaktivnosti i saradnje sa tri edukatora, svih devet učesnika je pokazalo dobro razumijevanja ove materije. Na kraju treće sesije je obrađena tema „karakteristike odlučivanja i važnost donošenja odluka“. Ovdje je sa učesnicima prodiskutovane o važnosti, učestalosti, neizbježnosti, povratnosti i brojnosti raspoloživih alternativa nekih odluka. Poslije ovoga je uslijedila pauza za ručak.

Četvrti dio obuke je otvorio Emir Bećirović. Ovaj dio je poslužio da se učesnici upoznaju sa osnovnim pojmovima u marketingu, te da se objasni njegova svrha. Naglašeno je da mnogim poduzetnicima, naročito gdje je u pitanju manji obrt, nedostaju osnovna marketinška znanja. Proizvodnja kvalitetnog proizvoda ili davanje kvalitetne usluge vrlo često ostane neprimijećena u široj zajednici, ukoliko se ne nađe adekvatan načina da se komunicira sa ciljanom grupom potrošača. U tom kontekstu, učesnicima su dati osnovni okviri o potrebi istraživanja tržišta, segmentiranju tržišta, odabira ciljne populacije i sl. Također, polaznicima je predstavljen marketing mix, te su opisani njegovi osnovni dijelovi: cijena, proizvod, promocija i distribucija. O svakom od ovih dijelova mix marketinga govorilo se iz perspektive nosioca agroturističkog gazdinstva. Naročito se pažnja skrenula na savremene metode i načine promocije proizvoda/usluga kroz društvene mreže, koje ne zahtijevaju veća novčana ulaganja, a same poruke mogu doći do većeg broja potencijalnih korisnika usluga ili nekog proizvoda.

Na kraju dana je data introspekcija na kompletnu obuku, kao i prilika učesnicima da kroz evaluacione upitnike ocjene svoje zadovoljstvo sa obukom.

